

Дзвоник

№ 175

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 14 рік видання, листопад, 2021 рік

Дзвоник (Clopotel)

№ 175, 2021 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

ISSN 2501-2630
ISSN-L 2501-2630

Над *Дзвоником* працювали:
Головний редактор: Людмила Дорош
Редактор: Ольга Сенишин
Редколегія: Іван Ковач, Михайло Михайлюк,
Михайло Трайста, Марія Чубіка

Адреса редакції:
м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1
тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;
телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:
«RCR Print»,
Бухарест, Румунія
Adresa redakției:
str. Radu Popescu 15, sect. 1
București, România.

УВАГА
всім читачам, дописувачам
та кореспондентам
журналу «Дзвоник»!
Наша електронна пошта змінилася.
Пишіть нам за новою електронною
адресою: clopotel@uur.ro

Дзвоник пропонує:

- * казки й оповідання
- * вірші, загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * вироби своїми руками

Дзвоник завжди радо прислухається
до ваших пропозицій і друкуватиме
надіслані вами спроби!

На обкладинці аплікація Воронки-Фочук Ганни

Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!

Тамара ШЕВЧЕНКО

Осінь, гарна молодиця

Осінь, гарна молодиця,
Розгулялась, веселиться,
Прикрасила все барвисто
І шипшинове намисто
Одягла собі на шию...
Та чого тільки не вміє
Осінь, щедра господиня!
Гарбузи, картоплю, дині,
Все збрала із городу.
Не забула й про погоду:
Заховала у тумані
Сад, де яблука рум'яні.
Там, де груші соковиті
Зранку дощиком обмиті,
Листя жовте розтрусила,
Де береться в неї сила?
Осінь гарна молодиця...
Літо нам вже тільки сниться.

Надія КРАСОТКІНА

В лісі осінь

В лісі осінь, так пахне грибами,
Жовте листя летить і летить.
Вербі схилені над ставами,
У намисті калина стоїть.
Стало тихо, пташок немає,
Відлетіли у теплий край.
Тільки білка вгорі стрибає
І шепочеться листям гай.
А вітрець налетить, закружить
Жовте листя в танку смішнім.
У верхів'ї дуба затужить
Й ненадовго затхне в нім.

9 листопада – День української мови в Румунії

Валентина БОНДАРЕНКО

Українською говори

Чи живеш біля моря синього,
Чи в степу, чи обіч гори,
Ти не будь малоросом, сину мій,
Українською говори.

Чи ідеш ти міською дорогою,
А чи стежкою на селі,
Говори українською мовою,
Бо живеш на своїй землі.

І не слухай ворожих натяків,
Мов «забули за сотні літ»,
Це ж бо так, як забути матінку,
Що пустила тебе у світ.

Чуєш, як розмовляють соняхи,
Як шумлять густі явори,
Як від рідної мови сонячно!
Українською говори!

Микола СИНГАЇВСЬКИЙ

Материна мова

Колискова пісня, колискова –
То найперша материна мова.

Пахне вона м'ятою і цвітом,
Чебрецевим і суничним літом.
Пахне молоком і споришами...
Скільки в ній ласкавості і шани,
Скільки в ній тривожності людської,
І надій, і сивини гіркої...
Колискова пісня, колискова –
То солодка материна мова.

Володимир ЛУЧУК

Клятва

Мова кожного народу
Неповторна і – своя;
В ній гримлять громи в негоду,
В тиші – трелі солов'я.

На своїй природній мові
І потоки гомонять;
Зелен-клени у діброві
По-кленовому шумлять.

Солов'їну, барвінкову,
Колосисту – на віки –
Українську рідну мову
В дар мені дали батьки.

Берегти її, плекати
Буду всюди й повсякчас, –
Бо ж єдина – так, як мати –
Мова в кожного із нас!

Оксана ІВАНЕНКО

Маленьким про великого Тараса

(Продовження з попереднього числа)

ІХ

Вже почали друзі Тараса і командир Бутков клопотатися, щоб полегшили долю поета і художника, щоб дозволили йому хоча б малювати, бо експедиція вже закінчилась і Тарас з іншими перебував в Оренбурзі, де приводили до ладу матеріали експедиції.

Та замість полегшення прийшло погіршення. Одна підла людина, заздрисний нікчемний офіцер написав донос у Петербург, що Тарас не живе в казармі, а з товаришами по експедиції, малює, ходить з дозволу Буткова не в солдатській шинелі, а в своєму пальті. Оренбурзьке начальство перелякалось і спочатку одправило Тараса на гауптвахту до Орської фортеці, а потім загнало у відлюдний далекий форт на східному березі Каспійського моря. Туди і пошта півроку не доходила, бо півроку не можна було туди діставатись морем.

Везли в цей форт Тараса під вартою, наче страшного злочинця. Перед тим як сідати у човен, який перевозив морем, підібрав Тарас на дорозі вербову гілочку. Впала вона з воза. Тарас заховав її за пазуху, а коли приїхав до форту, встроїв на порожньому тоскному місці.

Не сподівався він, що щось вийде з цього. А навесні гілочка несподівано пустила паростки, і рік по року виросла чудесна верба.

Довго, безжально муштрували Тараса Шевченка, як солдата, у цьому форті. Тут ще важче було, ніж в Орській фортеці, ніж на Аральському морі.

Та й тут так само, як і там, прості люди – казахи, що жили навколо форту, солдати, які поневірялись однаково, як і він, усі дуже любили справедливого, доброго «батька Тараса». А його найбільшою відрадою були діти, маленькі казашата і діти коменданта форту.

Часто приходили вони до «дяді Горича», як звали вони Тараса Григоровича, бо не могли вимовити «Григорович». Діти сідали навколо його, меншенькі вмошувались у нього на колінах у затінку єдиної гіллястої верби. Він співав їм, розповідав казки, розповідав про свою далеку батьківщину – нещасну рідну Україну.

Тарасова верба росла, красувалась. Тарас переконав коменданта форту і солдатів, що тут, у голій пустелі, можна виростити ще дерева і яка це буде радість для всіх людей! І тоді там посадили цілий сад. Він і тепер є, цей сад, і звуть його садом Тараса Шевченка.

X

Повернувся Тарас Шевченко з заслання через десять років.

Забрали його молодим, дужим, а вертався хворим, сивим, от як на портреті.

Та не скорився він цареві, не кинув боротися за правду, за краще, вільне життя народу.

І після заслання писав він знову такі вірші, що їх у всьому світі знають, на всі мови і тепер перекладають, бо і зараз в інших країнах є ще поневолені народи, які борються за свою волю, за свої права.

Тарас Григорович завжди багато думав про дітей, він часто згадував своє нещасне дитинство і писав:

*І золотої й дорогої
Мені, щоб знали ви, не жаль
Моєї долі молодій:
А іноді така печаль
Оступить душу, аж заплачу.
А ще до того, як побачу
Малого хлопчика в селі.
Мов одірвалось од гіллі,
Одно-однісіньке під тином
Сидить собі в старій рядниці.
Мені здається, що се я,
Що це ж та молодість моя... (Далі буде)*

Марія ХАТКІНА

Буквар

для дошкільнят і дбайливих батьків

С с

Сніговик

Сьогодні зранку випав
сніг.

Ми вибігли надвір.
І ось з'явився сніговик,
Зимовий богатир!

СО – сонце, сосна, сова
СУ – сукня, сумка, суниця
СА – сани, сазан, самовар
СІ – сіно, сіль, сітка

Спробуй прочитати ці слова:

ніс сон сіно сік анонс мус сом

Б б

Бабця

Бабця з Борею ходила,
Та внуча не догляділа.
Бідний Боря біг та впав.
– Бабцю! Бабцю! –
заволав.

БА – баран, батон, банка
БУ – булка, бублик, бузок
БІ – білка, бідон, білий
БО – болото, бобер, богатир
БИ – бичок, битва, билинка

Ба-бу-ся
Бо-рош-но
Бі-лий
Бо-роз-на
Бу-ло

Спробуй прочитати ці слова:

*банан бубон брат
букет білет береза*

В в

Віночок

Валя – дівчинка мала –
До садочка раз пішла.
Там сплела собі віночок
Та пустила у струмочок.
Хай пливе, не потопає,
Всіх собою звеселяє!

Ву! Ву! Ву! –
Не їдять вовки траву.

ВА – купається у ванні,
ВУ – у вулику живе,
ВО – волошки рве
у полі,
ВІ – віночки з них
плете.

Прочитайте вголос слова:

ванна мова нова сова вона вовна

Румунські класики - дітям

Іоан СЛАВІЧ

Загадковий плід

Початок в попередньому числі

І знову він поліз, ліз і ліз ще три дні, і знову ще три дні, але його залізні черевики не сточилися, і якраз увечері сьомого дня він опинився біля воріт раю.

Тепер же все було не так, як раніше: біля воріт він знайшов не стару, а старого-престарого дідуся.

– Ти втомився, чи не так? – спитав його старий.

– Так, я таки втомився! – відповів парубок.

– Ну добре! – промовив старий. – Якщо ти зморийся, ходи-но на моє місце і відпочинь, поки я повернусь.

Данчу сів і почав чекати годину, другу. Довго він чекав, та старий не повернувся. Він намагався встати, але не міг; було відчуття, ніби його прибили до стільця.

Раптом він побачив перед собою дуже красиву дівчину, яка ні з того, ні з сього запитала його, чи не хоче він найнятися кучером до Лії – Феї Феї.

– Може, я й хотів би, – відповів їй Данчу, – та не можу звідси встати.

– Що ти! – відповідає йому гарна дівчина. – Я негайно підніму тебе. Я приведу назад старого, який тут був.

Потім вона побігла до Лії й сказала їй, що старого немає на своєму місці і що він залишив замість себе когось, хто був би готовим найнятися у неї кучером, але не може звідти встати.

Лія насупилася і наказала своєму посланнику швидко піти і привести старого на його місце.

Посланник вирушив у дорогу і біг увесь день, з ранку й до вечора, але не наздогнав його. Потім біг ще один день, а під вечір настиг його, схопив і дав прочуханки, а потім взяв собі на спину й відніс до Данчу, який піднявся відразу ж, як тільки вони підійшли до нього.

Ще одного прочухана дав посланник старому, а потім посадовив на його місце, а цигана відвів до феї Лії, щоб той став її кучером.

Лія мала двох верхових коней, обоє із золотою гривею.

– Якщо ти хочеш найнятися у мене, – сказала вона Данчу, – скупайся у цій діжі.

Циган, не довго роздумуючи, роздягнувся і стрибнув у діжу. Купався він там з півгодини, а потім Лія наказала йому вийти звідти. Він виліз і не повірив своїм очам! Гляди, яка дивина! Він став

настільки гарним, що не можна було знайти йому пари по всій землі.

Як же соромно мало стати тому цареві, який вирішив не віддавати за цигана свою дочку!

Після того, як він одягнувся, знову прийшла та красуня й відвела його до стайні тих двох коней із золотою гривею.

– Дивись, – сказала вона, – у сусідній комірці є золотий овес; давай коням щодня по четверику.

І зникла, і лише відтепер з Данчу стануться по справжньому надзвичайні пригоди.

Після того, як три дні поспіль він відбув свою роботу, знову прийшла красуня і сказала йому, що Лія, Фея Феї із Царства Сонць, вибере собі за чоловіка того, хто зможе наслідувати її, зробивши все так, як і вона.

– Веди мене до неї! – вигукнув Данчу, підстрибнувши від радості. – Я повторю за нею все точнісінько, як і вона.

Його відвели до хазяйки. Увечері Лія наказала поставити в її опочивальні друге ліжко, на достатній відстані від свого. Потім вона почала роздягатися, і, роздягаючись, у неї було шістнадцять суконь, тоді як у Данчу була лише пара гачів. Та він розірвав свої гачі на шістнадцять смужок, і коли Лія клала на свій стілець сукню, він теж клав на свій по смужці. Після чого поклав смужку до смужки, щоб зшити їх назад, але яке диво! смужки трималися одна за одну, тож Лія, Фея Феї, була вражена, побачивши, як уранці він одягався, як і вона.

Потім Лія пішла розчісуватися. Циган також. Поставили їм два дзеркала, кожне з усім необхідним для розчісування, і обидва вони почали розчісуватися. Коли Лія вела гребінцем по своєму волоссю, Данчу також вів по своєму. Вона провела шістнадцять разів, і він також. У цигана теж було довге волосся, а після того, як він розчесався – ще одне диво! – його обличчя стало таке ж гарне, як у Лії. Тож, подивившись на нього, Лія не знала, що й робити від радості. Вона поклікала його до себе й поцілувала – як наречена цілує свого нареченого.

Потім відбулося велике весілля, а після весілля Лія відправила Данчу на полювання, і був він уже не циганом, як усі цигани, а легінем-красенем, геть як будь-який царський син.

Далі буде
(Переклад з рум. Міхаєли Гербіл, Людмили Дорош)

Славка БОЙЧУК

Василько

Із початком нового шкільного року Василько – учень третього класу. Початок школи він чекав з нетерпінням, але досить швидко зрозумів, що краще було на канікулах. Тоді він спав до обіду, грався, цілодобово переглядав мультфільми, гуляв, одним словом – відпочивав.

Але канікули в минулому, а зараз потрібно ходити до школи. Одним з найскладніших завдань було рано прокинутися. Мама ранком просить:

– Вставай, Васильку!

А він ніяк не хоче.

– Ще трішки посплю...

А як прокинеться, то ледве тягне ноги до ванни. Мама миє йому лице, чистить зубки. А Василько все буркоче:

– Я не хочу! Я не вмію! Я не буду!

– Мамо! А чому вода холодна?

– Я вчора мив вуха, то сьогодні вже не хочу...

І це ще не всі ранішні вередування. Вдягатися та збиратися також було проблемою. Тому ранець збирала мама: клала до нього все необхідне відповідно до розкладу уроків. Василько ні про що не турбувався. А після закінчення уроків він ішов додому, переодягався і грався.

Та якось мама затрималася на роботі. Довелося Василькові самому робити домашнє завдання. Звісно, він не зробив усі завдання, ранець до школи не приготував – розраховував, що мама за нього все зробить. Та, на жаль, не завжди

стається те, що планується...

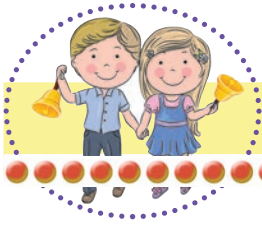
Наступного ранку мама почувала себе не зовсім добре і Василькові довелося самому збиратися до школи. Він дуже поспішав, але потрапити вчасно на урок не вдалося. Коли Василько зайшов до класу, то вчителька зразу помітила, що з ним щось не так і спитала: «Що трапилося?». Василько пожалівся, що мусив сам збиратися до школи, адже мама захворіла. Перша неприємність сталася, коли він скинув куртку. Виявилося, що светр у Василька вдягнений навиворіт. Зразу ж у класі пролунав дзвінкий сміх. Але вчителька швиденько допомогла хлопцеві переодягнути светр і наказала дітям відкрити підручники.

Першим був урок математики. Виявилося, що Василько узяв зошит, а підручник – ні. Для уроку української мови він забув зошит, зате підручник у нього був. Наступним уроком було малювання, і тут також виникла проблема – Василько забув про акварельні фарби. Однокласники підсміювалися над ним, вчителька поглядала з докором. Йому стало так соромно, що він аж заплакав.

– Більше я нічого не забуду! Все буду робити завчасно, заздалегідь! Як мама мене завжди по-вчала! – обіцявся наш школяр крізь зрадницькі сльози.

Він також пообіцяв учительці, що ніколи не буде запізнюватися і відсьогодні стане повністю самостійним.

Степан К. Д. ТРАЙСТА

Хоробрий лицар Саке

(Продовження з попереднього числа)

Тепер усі знали Саке, він був їхнім героєм, але сам по собі був тим самим переляканим юнаком, який втік із дому.

Мурашки розповіли Саке про те, як лицар Тімо живе, ховаючись у лісі. Тоді Саке вирішив відвідати його, і разом з Муром та Дарою вони вирушили на його пошуки. А тим часом інші мурашки вирушили до палацу королеви Мурах.

Йдучи лісом повз невелике болото, Саке, Мура та Дара раптом почули сильне «ква...», а потім знову «ква».

Звук був їм знайомий, це були жаби, які полювали на мурах. Враз жаби повискакували з води, деякі появились із трави, тож бідні мурахи позістрибували з жуків і піднялись на великий камінь, сподіваючись, що жаби їх не помітять.

Та враз камінь почав рухатися, і тоді вони зрозуміли, що то не камінь, а черепаха. Вона підняла голову угору і глянула на них. Саке попросив стару черепаху пропустити їх, бо вони шукають лицаря Тімо.

Черепаха відповіла, що їй сто років і вона найстаріша жива істота цього лісу, і що дозволить йому пройти, якщо Саке скаже їй із трьох спроб те, чого вона не знає.

– Ти не знаєш, хто я, – переконано промовив Саке.

– Ти Саке з невеликого мурашника, що на краю галявини, – розсміялась черепаха.

– Ти не знаєш моїх мрій, – продовжив Саке.

– Ти мрієш стати лицарем королеви, – відповіла весело черепаха.

– Ти не знаєш, що трапиться в майбутньому, – не здавався Саке.

– Так, що трапиться в майбутньому – не знає ніхто, – задумано промовила черепаха і понесла їх до дупла, в якому жив лицар Тімо.

Тімо прийняв Саке і вони довго розмовляли у дуплі, після чого він попросив черепаху віднести мурах до королеви. А черепаха, в свою чергу, попросила жаб долучитися до них.

Спочатку мурах перелякались жаб, а опісля залишились розчаровані, що лицар Тімо не повернувся. Та Саке сказав усім, що тільки разом вони можуть перемогти армію червоних мурашок. Він більше не був наляканим юнаком, який втік із дому. Тепер він був героєм, що веде своїх людей до бою.

Саке розділив мурах на три групи: першу очолив Мура, який повів і жаб до палацу короля червоних мурах, щоб ті зірвали ворота. Другу очолила Дара, яка мала увійти до палацу. А третю групу очолив він сам, і з нею увійшов до залу, де на троні сидів король червоних мурах.

Король, тримаючи у руці чудотворний камінь, витяг меч. Саке дістав топірець свого батька, підняв його, а потім кинув на підлогу.

Король розгублено дивився на нього, а Саке сказав, що не хоче боротися з ним. Вражений таким жестом, король подав йому чудотворний камінь і уклав з ним мир.

Королева Мураха скликала все королівство до палацу, щоб зробити Саке своїм лицарем. Але у Саке була одна умова – зробити лицарями і двох його друзів. Поки лицарі стояли перед королевою на галяві, Мура запитав Саке, що сказав йому лицар Тімо.

– Він сказав мені ніколи не здаватися, поки зі мною мої друзі.

КІНЕЦЬ

●●● Славетні українці ●●●

Іван Франко

Постать українського генія Івана Франка, який блискуче поєднував успішну творчу, наукову та громадську діяльність, вражає і надихає не одне покоління. Його спадщина дивує своєю кількістю, новизною, багатогранністю, всебічністю. Фахівці вважають І. Франка найбільшою постаттю в українській літературі після Т. Шевченка. На сьогодні він є єдиним українським поетом, який номінувався на здобуття Нобелівської премії з літератури. В літературознавстві існує окрема галузь, що займається вивченням його життєвого шляху та літературної спадщини – франкознавство.

Іван Франко народився 27 серпня 1856 року у родині заможного сільського коваля на Львівщині. Коли йому було 9 років, помер батько. А мати померла, коли Іванові було 15 років. Батьки помітили допитливість та обдарованість сина і віддали його до початкової школи з викладанням польською і німецькою мовами. Далі Франко навчався у Дрогобицькій гімназії, де виявилися його феноменальні розумові здібності: він міг дослівно цитувати годинну лекцію вчителя, знав напам'ять усього «Кобзаря», багато читав і займався перекладами творів античних авторів.

Восени 1875 року хлопець став студентом філософського факультету Львівського університету. На цей період припадає вихід у світ його перших літературних творів. Відтоді і до останнього Франко плідно працював як оригінальний письменник, перекладач, літературний критик та історик, публіцист, видавець та науковець. За приблизними оцінками, його творчий доробок налічує кілька тисяч творів загальним обсягом понад 100 томів. Це означає, що кожних 2 дні з-під пера письменника виходив новий твір. За час активної творчої діяльності Франка, в нього вийшло 220 окремих видань. Тобто кожного року він видавав 5-6 книжок. Серед сучасних письменників таких титанів немає. Така продуктивність завдячується феноменальній пам'яті, глибоким і різноманітним знанням, здатності творити в будь-яких умовах. До того ж, І. Франко писав 6 мовами, володів 14, а перекладав із 20. Він також отримав

диплом доктора філософії та був нагороджений почесним докторатом за свої праці з філології.

Франко присвятив працю всього свого життя «українській культурі та ідеї». Велику увагу приділяв популяризації української літератури. Для цього митець багато писав, перекладав, друкував свої та праці інших в періодиці багатонаціональної Австро-Угорщини. У літературних, наукових та публіцистичних роботах Іван Якович відстоював думку про єдину українську літературну мову. Бо вже тоді в Росії та Польщі існували переконання про її непотрібність або штучність. Видавничу і громадсько-політичну роботу І. Франко спрямував на піднесення свідомості і освіти братів-українців. У 1890 він був першим головою першої української політичної партії, для якої розробив політичну програму. Це йому належить ініціатива ширшого вживання в Галичині назви «українці» замість традиційного тоді «русини». Ця, на перший погляд, невелика зміна сприяла зближенню українського населення з усіх куточків колишніх імперій. Та попри серйозність своїх занять, Франко дуже смачно готував каву, полюбила ганяти на велосипеді, збирати гриби та ходити на рибалку. Ще він відомий своєю любов'ю до вишиванки, яку вдягав і в будні, і на свята. Тим самим він став зачинателем нової моди – поєднання сорочки з українським орнаментом із європейським костюмом.

Після довгої і виснажливої хвороби Іван Франко помер 28 травня 1916 року у Львові. Його ім'ям названо Львівський університет і Київський драматичний театр, багато інших установ освіти, науки, культури, премії в Україні та за кордоном. Монументи Франкові можна побачити в містах по всій країні й навіть за кордоном. У 2015 р. його онук заснував Міжнародний фонд Франка, спрямований на створення позитивного іміджу України за її кордонами, а також просування та популяризацію наукового і творчого доробку Івана Франка.

Підготувала Ольга Сенишин

Михайло Гафія ТРАЙСТА

Неймовірні пригоди Панаса Гусонаса

частина III

20. Як Панас Гусонас із Лісовиком обідав

Після того, як змії насипали мішок золотих, який Панас навіть не зміг був із землі підняти, він промовив до них:

– А ви, дурне плем'я, думаєте, що я осоромлюся і повернусь додому тільки з одним мішком золотих?!.. О ні, дорогенькі! Панас не осоромить своїх предків, які ніколи не повертались із заробітків додому без дванадцяти мішків...

– І ти хочеш... щоб ми... тобі? – перелякались змії.

– Та Бог з вами! Хай буде один мішок, але ви понесете його мені в село Підгірне, що на березу Тиси, і залишите в тітки Юлчі і скажете їй, щоб вона поділилась грішми зі всіма своїми односельчанами...

– Понесемо, понесемо!.. – зраділи змії, що їм не треба давати Панасові дванадцяти мішків золота.

– Ну, тоді гаразд! Бувайте і мене не забувайте! – попрощався Панас зі зміями.

– І ти бувай і до нас не повертай! – відповіли змії.

Панас посміхнувся, почухав чуба і рушив уперед до Темного Лісу, про якого наслухався всілякої всячини.

Та ледь встиг зробити два кроки, як із різних боків почулось вовче виття: «Ау-у-

у-у!... Ау-у-у-у!... Ау-у-у-у!...»

– Ще цього мені бракувало, щоб мене тут вовча зграя роздерла, – подумав Панас, але згадавши про перо, хитро посміхнувся.

– Якщо біда – перо під ноги і «Зіставайтесь здорові, братчики-вовчики!»

– Не бійся їх, вони мої діти! – почув позаду себе хрипливий голос.

Коли повернувся, побачив позаду себе бородатого сірого діда, одягненого дуже дивно, у червоний одяг: сорочка і штани були одягнені задом наперед. Так само було дивно було

і на ногах: лівий черевик взутий на праву ногу, і навпаки.

Але що здивувало Панаса ще сильніше – це те, що дідусь змінював свій зріст – то ставав нижчим від трави, то вищим за дерева. А очі дідуса палали зеленим вогнем.

– Ти не бійся мене, синку, я ж не такий злий, як про мене люди

плітки розносять. Мабуть, ти наслухався всілякої всячини про мене...

– Мабуть, наслухався, а може й ні... Хто ви?

– Ха-ха-ха! Я Лісовик, Лісун, Полісун, Гайовик – так мене прозвали люди... Ха-ха-ха! Я бог вовків – їхній батько, і опікуюсь їхнім прогонуванням.

– Та чував я про вас, діду! Значить, ви не такий страшний, якщо опікуєтесь прогонуванням звірів, – поміркував Панас.

– Ого, та я міг постати перед тобою в по-

добі вовка, сови або сильного вітру. Тоді я страшний...

– А чому ви, діду, не маєте тіні? Ось моя тінь, ось тінь дерев і кущів, а ваша тінь де?

– В мене немає тіні, тому що я дух – дух лісу!

– І чому ви вважаєте себе страшним? – продовжував дивуватись Панас.

– А тому, що я можу лякати людей, що заходять до лісу, своїм сміхом збивати їх зі шляху, забрати дитину.

– Он як! А мене чомусь ти не перелякав...

– Я лякаю тільки тих, хто заходить в моє лісове царство у середу та п'ятницю, хто лається в моїм володінні і хто відпочиває на стежках. А ти не зробив жодного з оцих діл.

– Це добре, добре, діду! Дякую тобі і за це запрошую тебе на полуденок. Хочу вгостити тебе!

– А чим ти мене вгостиш – травою чи ягодами? На таку гостину я махну рукою! Ось якби паляниця з медом, галушки в сметані чи пиріжки з сиром – ото була б гостина, – промовив дід, зажмуривши очі і проковтуючи слину.

Та не встиг він доказати своє бажання, як на скатертині появились паляниці, галушки та пиріжки.

– О-о-о, та я бачу, що ти сильніший за мене! Я такого не можу зробити, – дивувався дід, обтираючись від смачних страв.

– Кожен, що може – те й робить, – погодився Панас.

Після смачних страв, дідусь відпочив трохи, а опісля каже до Панаса:

– Я б хотів тобі віддячитись.

– А чим ти мені віддячишся, діду?

– Червінцями, синку, червінцями! Ось смикни мене за бороду і з неї посипляться золоті монети.

– А мені червінців не треба, діду!

– Ну, тоді йди здоровий, синку!

– Зіставайтесь здоровим, діду! (Далі буде)

Ярослава ШТЕЛЯК

Рідна мова

Мова – це душа народу,
Серце матері й бабусі,
Шо плекали дух в негоду,
Вберігали від спокуси.

Діти прийняли в дарунок
Від бабусі і від неньки
Гарну мову колискову,
Щебетливу та рідненьку.

Що нам треба всім зробити,
Вберегти щоб рідну мову?
Це ж немов складать намисто
Із ягідок калинових.

Це – веселий звук сопілки,
Ніжний соловейка спів,
Клекіт вірного лелеки
Над просторами степів.

Барвінкова наша мова;
Миле, лагідне словечко.
Тиха пісня колискова,
Ніби пташе це гніздечко.

Мов те сонечко могуче –
В ній і давність, і обнова.
Ніби золото блискуче –
Наша українська мова.

Мова смуток нам умиє,
Як розрадниця єдина.
Перед нами світ відкриє.
Така рідна й всім нам мила...

Будеш ти її вивчати –
Упізнаєш і Франка,
«Садок вишневий коло хати...»
Шевченка, батька «Кобзаря».

Тематична картка «Осінні місяці»

1. Назвіть осінні місяці:

«...**Вересень-місяць** добре газдує,
Овоч смачненький дітям дарує.
А місяць **жовтень** мряку розвіє,
В лісах, в садочках лист пожовтіє.
А **листопад** той жалю не має,
З дерев останнє листя зриває».

(М. Підгірянка)

2. Відгадай, який це місяць?

**Хто за серпнем приходить,
В школу діток приводить?**

(В.....)

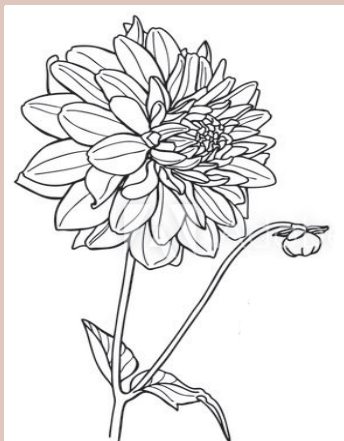
**Помаранчевим став світ:
Жовте листя з усіх віт.**

(Ж.....)

**Краплі з неба, дахів, стріх.
Дощ холодний, перший сніг.**

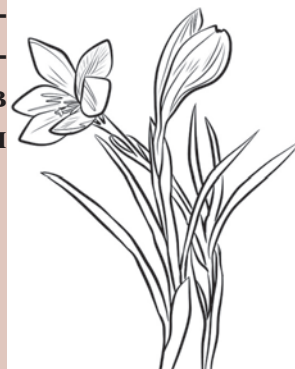
(Л.....)

4. Впишіть в кружечки під кожним зображенням назви квітів та визначіть, скільки звуків у словах:

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

Довідка: хризантема,
проліски, жоржина

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

3. Розмалуйте малюнки та назвіть відповідний місяць.

5. Назвіть фрукти та ознаки, які відносяться до кожного з них:

зелене, велике, червоне, жовте, мале, червонобока, зелена, жовта.

6. Назвіть фрукти та їхню правильну форму множини:

слива

.....

айва

.....

горіх

.....

7. Замініть словами зображення у реченнях:

«У лісі свої осінні дари. Можна знайти на гілочках ліщини, а ще – що ховаються під опалим листям біля пеньків. На деревах червоніють ягоди

та .

8. Фізкультхвилинка:

Ми листочки осінні,
На гілках ми сидимо. (присісти).

Дмухнув вітер – полетіли,
Ми летіли, ми летіли (легкий біг по колу)
І на землю тихо сіли. (присісти)

Вітер знову набіг
І листочки всі підняв. (легкий біг по колу)

Закружляли, полетіли
І на землю тихо сіли. (присісти)

9. Конкурс «Я вмію!»

Переможцем стане той учень, який зможе вивчити на пам'ять і розказати віршик про осінні місяці. Можна ще провести конкурс на найкраще декламування вірша. Успіхів усім!

Рубрику підготувала вчителька початкових класів Анка Майданюк Штубіану

Вивчаємо англійську

Ось і настав листопад, різнокольорове
листя й справді швидко почало опадати
з дерев. Цього місяця деякі народи світу
святкують день подяки – «Thanksgiving».
Що ти знаєш про це свято? Чи ти часто
дякуєш своїм рідним та близьким?

1. Прочитай вірш «Thankful» та роз-
кажи, про що в ньому йдеться.

THANKFUL BY GATHERED AGAIN

I am thankful for my family
I am thankful for my friends
I am thankful for Thanksgiving
I hope it never ends!

I am thankful for this turkey
and the fun we share today
I am thankful to be thankful
In the thank-fullest way!

2. Подивись на слова та переклади на
українську. Можеш їх відшукати?

X	T	Y	E	K	R	U	T	M	E	I	P	P	Q	H
M	H	Y	F	V	H	U	T	J	G	P	G	H	Y	L
N	L	D	L	D	M	O	M	M	E	D	A	O	S	S
G	I	L	R	E	B	M	E	V	O	N	I	U	C	P
O	Z	K	O	O	R	L	C	A	I	M	P	M	I	B
B	W	P	P	S	X	Z	N	M	J	I	O	W	P	U
B	H	D	R	M	Q	Z	E	E	M	R	C	O	N	B
L	A	S	I	N	U	A	H	I	E	G	U	D	G	D
E	R	W	F	R	Q	P	T	M	A	L	N	M	Q	D
H	V	W	O	H	F	L	V	N	V	I	R	Q	Z	I
W	E	A	B	L	H	L	E	L	M	P	O	R	F	C
S	S	D	K	W	B	G	W	S	B	F	C	A	D	T
T	T	A	P	M	F	X	N	C	K	F	L	I	Z	Q
J	R	G	U	J	I	F	A	M	I	L	Y	T	E	R
R	Z	M	J	T	D	G	D	V	D	U	A	Q	L	M

Cornucopia

Fall

Family

Gobble

Harvest

November

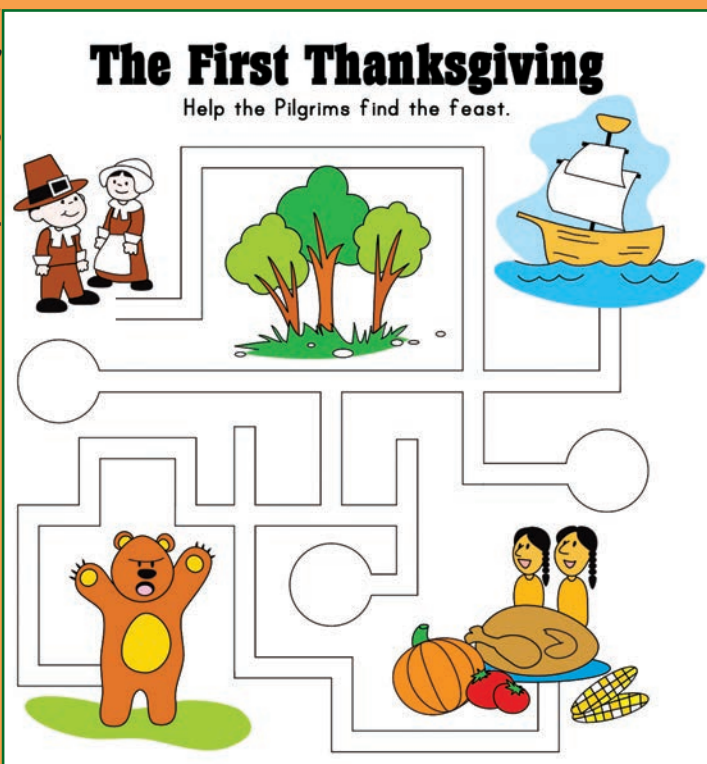
Pie

Pilgrim

Pumpkin

Turkey

3. Допоможи Пілігриму дістатись до свята.

4. Прочитай речення і запиши правильні
слова. Розмалюй.

pie	Pilgrims	turkey	pumpkin
	Mom bought a _____.		
	We have a _____.		
	I have a slice of _____.		
	The _____ ate at the first Thanksgiving.		

Підготувала Ірина Савіна

? Відгадай ?

Лісом в темряві літає,
«Ху-гу, ху-гу», – промовляє.
Велетенська голова.
Здогадались? Це...

(сва)

Хто це землю вигортає,
Мов купини наvertsає?
Хто підземний риє хід,
Здогадалися? Це...

(крт)

Прийшла кума із довгим віником
На бесіду із нашим півником,
Схопила півня на обід
І замела мітлою слід.
(вписиГ)

Від мене всі втікають,
І злим мене вважають.
Мене у ліс женуть,
Овечок стережуть,
Щоб я їх не поцупив,
Не показав їм зуби.
А що ж бо я зроблю,
Як м'ясо так люблю? (Вовк)

Зроби своїми руками

Грашка «Злови бджілку»

Існує цікава гра «Злови бджілку», яка відноситься до виду ігор Більбоке. Суть її в наступному – потрібно потрапити кулькою, прив'язаною на мотузку до стрижня чашечки. У цю гру може розважатися будь-яка кількість дітей віком від 2 до 8 років. Вона розвиває окомір, координацію, спритність та швидкість реакції.

Правила цієї гри не виключають можливість грати одночасно одночасно всім її учасникам. Тоді можна влаштувати змагання, в яких хто першим потрапить у чашку, той і виграє. Проте цю іграшку можна зробити своїми руками, а не обов'язково купувати.

Необхідні матеріали:

пластиковая пляшка, дріт, шнурок, капсула від кіндер-яйця, будь-які стійкі фарби.

Хід роботи:

Пляшку слід обрізати, залишивши верхівку. Обрізати краї заокруглено, як на малюнку, та загнути, щоб вийшли пелюстки. У кришці та капсулі від кіндер-яйця зробити невеликі отвори за допомогою шила і просмикнути через

зано на малюнку – під бджілку. Наклейте або намалуйте очі. Виріжте та наклейте крильця. Ваша бджілка готова і може будь-коли полетіти до квітки за пилком!

Інший варіант цієї іграшки: зробити її у вигляді акваріума та рибки, відповідно задекорувати пляшку під басейн, а кіндер-яйце під рибку.

них шнурок або мотузку, зав'язати вузлики, щоб закріпити мотузку. А за допомогою стійких фарб задекорувати чашу.

Кіндер-яйце теж розмалуйте, як пока-

Джерело:
koffkindom.ru

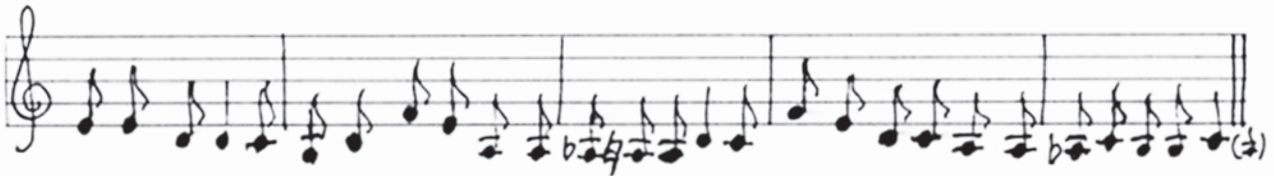
Мовонько рідна

Ніжно, чуттєво

Слова і музика Галини Римар

Мовонько рідна, мово єдина! Ти неповторна, як Україна! З тобою будем

жити-творити. Просто не можна тебе не любити. Просто не можна тебе не любити!

Мовонько рідна, мово єдина!
Ти неповторна, як Україна!
З тобою будем жити-творити.
Просто не можна тебе не любити.
Просто не можна тебе не любити.

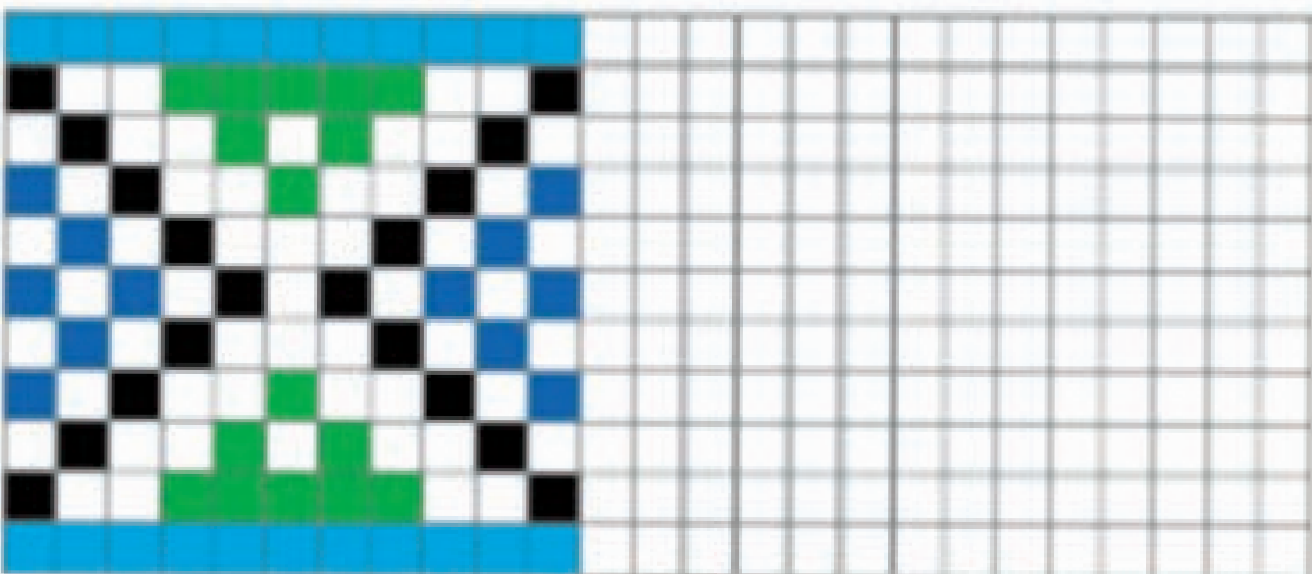
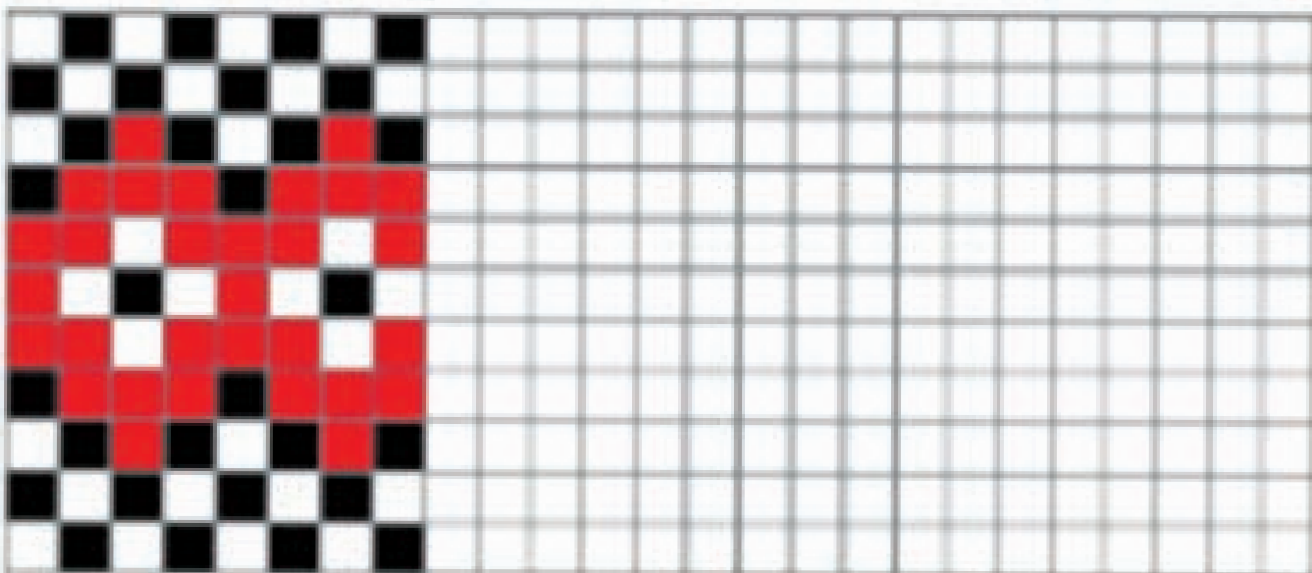
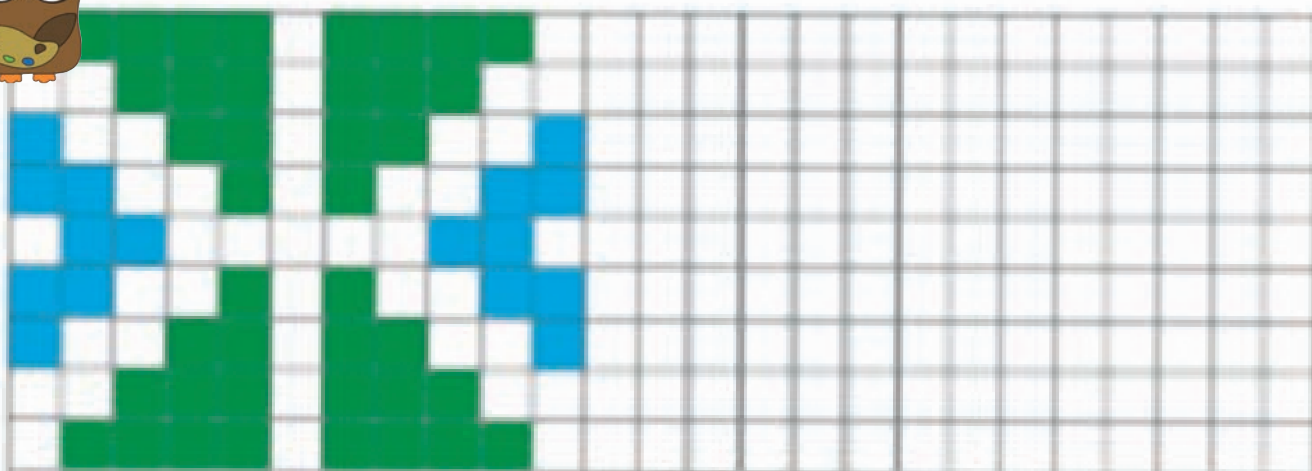
Змалечку чую мовоньку неньки
І пригортаюсь щиро серденьком.
Голос моєї землі святої
Житиме вічно, як голос крові.
Житиме вічно, як голос крові.

Ти соловейком в світі смієшся
Й ридьма ридаєш, та не здаєшся.
Ми вбережемо в кожному серденьку
Мовоньку рідну, мовоньку неньки.
Ми вбережемо в кожному серденьку
мовоньку рідну, мовоньку неньки.

Продовж вишивку

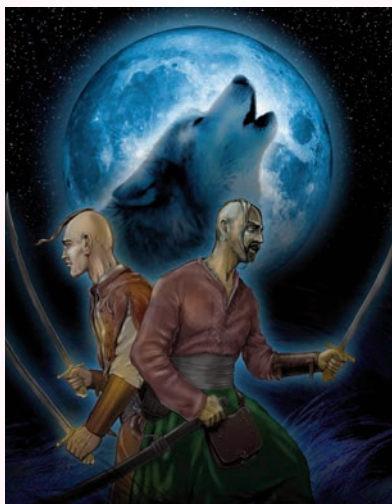

Чому вовчик нам братик

Про осінь часто кажуть: «Восени, що не день – то свято». До таких днів відноситься і 26 листопада – день святого Юрія або зимового Юрія, якому з давніх часів поклонялися, як мученику і воїну. В цей день не відбувалися значущі обряди. Проте, у давнину в деяких регіонах на Юрія відзначалося Свято вовків. Традиційно на це свято селяни намагались прикрити на ніч кошари та хліви, бо вовки в цей день начебто найчастіше крадуть домашню худобу. Святий Юрій в українському фольклорі – розпорядник і охоронець вовків. Існують його зображення на білому коні та з двома вовками поряд. Подекуди в Україні вовків називали відповідно: «Юрієві собаки». Казали, що святий наказує цим тваринам, кого й де можна з'їсти. Отож, велося святкувати і шанувати святого Юрія, щоб вовки худоби не хапали. Цікаво, що в українській народній свідомості вовки хоч і небезпечні та дикі звірі, але вони ще й сильні, розумні і наділені надзвичайними можливостями. Як і в інших місцях, вовки лякали давніх слов'ян, але і викликали повагу та заворожували.

В давні часи наші предки, що жили з мисливства, були уважними спостерігачами і хотіли перейняти від тварин деякі риси для того, щоб краще полювати. Так зародився культ шанування звірів, які ставали вірними покровителями людини. Люди поклонялися різним тваринам, але особливо розповсюдженим по всій Європі було поклоніння вовкам. Їх особливо шанували за силу, розум, волелюбність і справедливість, витривалість і безстрашність, уважність і обережність, вірність своїй родині та бойовим друзям. Надягнувши на себе вовчу шкіру, вірили, що переймають від тварини всі ці риси. Дуже поширеним у той час був культ вовка як предка племені й вождя бойової дружини. З тих часів до нас дійшли міфологічні перекази про виховання родоначальника племені вовчицею. Найбільш відомою, напевно, є легенда про капітолійську вовчицю, яка вигодувала Ромула і Рема – засновників італійського міста Рим.

У слов'ян за часів Київської Русі вовк був символом сильного і хороброго воїна. Про це свід-

чать народні казки, билини, літописи, літературні твори. Там згадано чимало фактів про вовчу поведінку князів та видатних воїнів: на вовка обертались Олег, Всеслав та Волх, Ілля Муромець під час битви «ревів по-звіриному», а Вольга «обертася лютим звіром». У численних казках залізний вовк-перевертень як справжній дружинник служить царевичу. Саме за тих часів з'явилося звертання «вовчик-братик», «Іван-брат» – бо вовчик таки був помічником і соратником людини. З часом частина цих вірувань перейшли до легенд, казок і переказів про козаків. Так козаки-характерники були дуже вмілими бійцями, яким часто приписують надлюдські здібності. За легендами, до таких відносяться кошовий Іван Сірко, гетьман Іван Золотаренко, кошовий Григорій Сагайдачний, полковник Семен Палій тощо. Для того, щоб отримати перемогу над ворогом, вони, за переказами, могли жити під водою та із води сухими виходити, на людей сон та ману насилали, біль замовляли, бачили майбутнє, кулі та ядра ловили руками, з'являлися в декількох місцях одночасно, читали

думки, а також переверталися на вовків, хортів або птахів. І саме здатність бути вовком давала їм можливість творити велику частину з цих нечуваних речей. Адже у нас вовк був пов'язаний з потойбічним світом, черпав звідти небачені знання і вміння. У деяких міфологічних розповідях вовки є неосяжно сильними ворогами усякої нечисті і їдять чортів, упирів, відьом, гадюк. Навіть є приказка: «якби чортів грім не бив, вовки не виїдали, то їх би наплодилося, що й світу видно не було б». Звичайно ж, існують і казки пізнішого періоду, де вовків осміюють, обдурюють і навіть провчають. Але практично ніколи у нас вовки не змальовуються кровожерливими та підступними хижакими. Для українців вовки і надалі є просто ще одним традиційним і добре відомим персонажем рідної історії. Як тоді, так і сьогодні, ми ставимось нейтрально або і позитивно до вміння воїна чаклувати та обертатися вовком. Надіємось, будемо продовжувати називати вовчика братиком, а також поводитися з ним відповідно.

Підготувала Ольга Сенишин

Пишаємося нашими дітьми!

*Давід Маріус Куліняк,
6 років,
с. Кречунешть*

*Ірина Кравчук,
4 роки,
с. Ремечоара*

*Іван Кут, 1 рік,
с. Поляни*

*Габрієла Кут, 11 років,
с. Поляни*